

Szerkesztői iroda:

Nagy-Enyeden
A KIADÓHIVATALBAN
hová
lap szellemi részét illető
közlemények küldendők

Kiadóhivatal:

Wokál János könyvkereskedése
hová
az előfizetések és hirdetések
bérmentesen küldendők.
Kéziratok nem adatkak vissza.

KÖZÉRDEK.

Vegyes tartalmu heti lap.

Megjelenik minden vasárnapon.

Előfizetési feltételek:

helyben házhoz hordva vagy
vidékre postán küldve
egész évre 4 frt,
félévre . . . 2 frt,
negyedévre 1 frt.

Hirdetmények díja:

3 hasábos petit sorért, vagy
ennek helyéért 5 kr.
Bélyegdíjért külön 30 kr.

Nyitltér sora 15 kr.

„Dinamit.“

(B.) Bányászok, sziklarobbantók hatásos anyaga, a politikailag és közgazdaságilag nyomorba jutott irlandiak egy kétségbeesett és az emberiség érzelmeiből kivetkőzött csapatának gyászos fegyvere. Egyaránt szolgálatában áll a civilisationnak s a romboló dúhnek — és most czimul szolgál az „Ellenzék“ cz. kolozsvári lap újdonság írójának. Szerencsére e czim nem rombol, nem öl, — de mert egy komoly tekintetű követelő lap használja, az ezen czim alá rakott anyag a viszonyokkal nem ismerők között nagy feltűnést, a közelebről érdekelt gyöngye szívűek között pedig félelmet okozhat. Azt adták ugyanis az „Ellenzék“ értésére enyedi barátai (?), hogy: itt nagy panique van! Gyujtogatással fenyegetnek. Két százalój katonaság és 80 főből álló polgárőrség védi a várost. A 800 főre épült börtönben már 120-an ülnek, közöttük 20 pápa. A megye statariumot kért.

A szerkesztőség ugyan kissé kételkedett ezen „baráti“ közleményben, de hát a távirida ugylát-szik nem állott szolgálatára, hogy erről biztosabb értesülést szerezhesen. — vagy azt gondolta, hogy már a távirida drótjai is el vannak vágva?! Kitehette tehát a sensatio hirt lapjába a fennebbi czim alatt és szétküldte orbi et urbi. — Budapesten a szerkesztőségek ugylát-szik, hogy óvatosabbak. A távirida kopog s az „Egyetértés“ szerkesztősége kérdi: mi igaz az allarm hírekből? — Késő éjjel futnak a hivatalba s bár nincsen éjjeli szolgálat, mégis felveszik a választ, hogy: a hírek hamisak! Jön másik távirat, ugyanezt kérdi másik lap s így tovább. — A „dynamit“ beütött! Sensatio!

Gyalázatos játéknak kell kijelentünk az ilyen eljárást azok részéről, kik így adják jelét „barátságunknak“; — és a könnyelműség vádját nehezen háríthatja el az „Ellenzék“ magáról, hogy ismét-

telten közrebocsátja e vad híreket, nem gondolva meg a következményeket. Javában áll a szüret s a távoli vevők nem mernék eljönni, mert hiszen Enyed és vidéke, a „hegyalja“ stb. már a balkáni országok sorsára jutott. Itt van a Bethlen-főtanoda; számos szülő esik rettegésbe itt levő fiaikért, az otthon levőket pedig vagy éppen nem, vagy csak rettegés között küldik vissza. — Az oláh atyafiak közül a józanok bosszankodnak, a malitiosusak pedig nevetnek, hogy a magyarigeni pópának küldött 4 darab dinamit töltény ezer meg ezer magyart oly rettegésbe ejt, hogy két zászlóalj katonaság is alig bírja a botokkal békésen járó-kelő fiesorok között kellő nyugalomban tartani.

Mindennek van határa. Az óvatosság ne fadjuljon gyávasággá, a bátorság botor vakmerőséggé. Mi, akik itt élünk, ismerjük helyzetünket, tudjuk feladatunkat, érezzük erőnket. És éppen azért kötelességünk nemcsak védeni, hanem csillapítani, kötelességünk kigyomlálni a bujtogatókat, a békés együttélés megromtóit, és körmére ütni egy azoknak, kik a falakra firkálnak, mint azoknak, kik „barátság“ titulusa alatt félrevezetik „azt beszélik“—féle szójárással a nagyközönséget. Szerezzen az „Ellenzék“ is, a többi érdeklődő lap is jóra- való tudósítót; a magyar hírlapirodalom tisztességének fenntartása és megbízhatóságának szüksege reá fog birni a jóra- való, intelligens körök férfiai közül nem egyet, hogy teljesítse e téren is kötelességét. — A kősa hírek terjesztőit pedig minden körben irgalom nélkül le kell álcázni; nem szeretjük a huhogó vészmadarakat, melyek csak károgni tudnak.

Az utolsó gyümölcskiállítás.

Midőn a budapesti általános kiállítás országos bizottsága az őszi gyümölcs- és zöldségkiállítást nemzetközivé nyilvánította, leginkább azon czél lebegett szemei előtt,

hogy hazánk gyümölcstermelői megismerkedjenek azon gyakorlati iránnyal, melyet a külföld a jelesebb és nagyban termelésre alkalmas fajok megválasztása által megállapított s másrészt azon eljárásokkal, a melyekkel a gyümölcsfeldolgozása s legjobb értékesítése lehető leggyorsabban s legolcsóbban eszközölhető.

Egyebekben — mint előrelátható volt — a legközelebb megnyitandó kiállításon a hazai gyümölcs- és konyhakerti termény a tulnyomó s az idei kiválóan kedvező gyümölcstermelés a kiállítást oly széles keretre fektette, miszerint az időleges csarnoktól eltekintve, az orsz. bizottság még idejekorán indítva érezte magát sokkal tágasabb helyiségről gondoskodni, s e miatt a kiállítás megnyitásának határideje is október 15-ről 18 ig halasztatott el.

A jelenleg megnyitott kiállítás fényes tanúságot tesz arról, miszerint Magyarország ugy éghajlata, mint különböző talajviszonyainál fogva is a gyümölcstermelésre és a konyhakertészetre felette alkalmas. E gazdag kiállításban képviselve vannak ugy a hazai, mint a külföldi asztali és gazdasági gyümölcsfajok; ezeken kívül a kertészet összes őszi terményei. Egyes vidékek kevés, de nagyban termelt s máris a külföldre importált gyümölcsfajokat mutatják be, megjelölve a helyes és gyakorlati utat, melyen valamennyi vidék termelőinek haladniuk kell, ha a gyümölcstermelést s egyáltalában a kertészetet nem kedveztelésből, de jövedelmezési szempontból kívánják a jövőben folytatni.

Miután kedvezőbb gyümölcsévekben a termelt felesleg feldolgozása s értékesítése egyike a legfőbb gyümölcstermelési czélloknak, gondoskodva van arról is, hogy a már eddig némely vidék házi iparát képező aszalvány, gyümölcsés és befőtt gyümölcs is bemutatassék; de arról is gondoskodott az országos bizottság, hogy a gyümölcsértékesítésre szolgáló aszalók, gépek és egyéb eszközök is gyakorlati működésben mutattassanak be.

A beállott gazdasági válság — valamint a számos helyen constatált phylloxera pusztításával szemben — a hazai gyümölcs- és kertészeti termelésnek mindinkább nagyobb szerepe lesz. A gyakorlati alapra fektetett kertészeti termelés igen fontos forrása lehet nálunk is, mint a nyugoti államokban, ugy az egyesek jólétének, mint az ország gazdasági fejlődésének. A jelenleg megnyitott impozáns gyümölcs- és zöldségkiállítás tanulmányozásának termelőink nem kis hasznát vehetik, főleg ha üzleti állás-

TÁRCZA.

Álmodott a madár . . .

Álmodott a madár messze, forró délen:
— Ott pihen a szokott enyhe, puha fészken.
Tavaszi verőfény gyémánt cseppben tört meg —
Vadmehek fészkehez döngicselni jöttek.
Hős forrásnak habja enyhe lejtőn ringott —
Oda esalta közel az énekes rigót.
Partjáig kúszott a nefelejts a réten,
Fehér szappanvirág fürdött a vízében.
Kis tündérek jártak virágról-virágra —
Angyali dalt zengett egy mennyei hárfá.
Repdeső fiai verseny dalra keltek,
Százszor szebb volt a dal, amit énekeltek.
Epedve várt társa visszatért gyakorta
Fiainak mézes buzaszemet hozva —
Egy menyország lakott e fészkes csalitba.
S irigy ajkon nem szállt szerte-szét a titka.
— Álmodott a madár, oly édes volt álma —
Az igazi öröm így jött a világra. . . .

Álmodott a virág rezgő bokor árnyán,
Benn a rengetegben, hol ember sem járt tán:
— Kis szive ugy sajgott . . s nem tudta mi lelte,
Könnyei hullottak a fájó kebelre.
Nem csalódott, hiszen nem volt vágya semmi,
Nem tudott, bár akart, sehogysz boldog lenni.
Kérdezte a madár: mért busul, mért eped?
Nem tudott ráadni semmi feleletet . . .
Gyűlölte a nappalt — s nem tudott rá okot,
Ugy várta az estét, a fényes csillagot,
És, hogy eljött nézte epedező szemmel,
Tikkadó ajkáról egy hang sem lebbent el.

Szívbe folytott kintől hervadt némán, lassan,
S meg kellett halni, hogy végre megnyughasson . . .
— Álmodott a virág rezgő bokor árnyba —
Az epeszó ábránd így jött a világra . . .

Álmodott a leány egy fényes hajnalon:
— Virágot járt szedni messze nyuló halmon.
Tarka lepke szállt fel üldözőbe vette
Le a domb oldalról a cserjés berekbe —
És a lepke szállt, szállt iczi-piczi szárnyán
És utat tévesztett a bereknek árnyán . . .
Szegény kis leánynak könny fakadt szemébe:
— Istenem, hát kedves játékomnak vége?
Nefelejts-kék szemén könnye föl se száradt,
Megdöbbeneti szívet egy kedves káprázat:
Egy ifju jön felé, kezében a lepke,
Epedő napsugár a két barna szembe —
Elfutna . . . de hangja teli rokonszenvel . . .
Ránézne . . . de nincsen bátorsága, nem mer . . .
Egy titkos ígézet oda köti lábát,
Rózsapír lepi el mind a két arczáját . . .
— Dobogó keblén van immár a kis lepke —
És a virágosok? — od'adta helyette . . .
— Álmodott a leány egy fényes reggelen —
S így született meg az első szent szerelem . . .

Szabó Ferencz.

A két követjelölt.

— Novella. —

Franciaiából fordította: Balázs József.

(Folytatás)

Egy alkalommal Roger néhány napra Párisba utazott és Ghilaine megilletődve vette észre, hogy a kis Modestinet meglátogatni többé nem oly édes öröm neki; de nem mert bepillantani a szív azon legmélyebb rejtekébe, a hova

az ember azt szokta elrejtteni, a mit legjobban szeret, csak annyit érzett, hogy nagy hiány reá nézve az ifju távolléte. Az élet hirtelen sötétnek és ezáltalannak tűnt föl előtte. Kezdetben ezen lehangoltságából igyekezett ugyan kibontakozni, de hasztalan kísérte meg vidám arcot ölteni, mert könnyei önkényt folytatták, különösen midőn meghallotta Rivierétől, hogy Roge talán nem is fog többé visszatérni Manervillebe.

De Ghilaine az ifju orvost is teljesen lebűvölve tartotta. Érezte, hogy nála nélkül nem élhet többé, lelkét teljesen ő foglalta el, Roger azonban megmérte az örvény mélységét is, mely egymástól elválasztá s látva, hogy minden toratnő nap csak jobban hozzá kapcsolja, elhatározta, hogy elutazik, remélve, hogy majd feledni tudja őt. Párisból irt is Manerville jegyzőjének, hogy tudakozzon valakit, a ki leendő örökségét megvegye, gondolva, hogy Párisban fog letelepedni. Ezt a hírt Riviere nagy örömmel közölte a gróffal, melyre Ghilaine hirtelen elhalványult, el tudva azonban titkolni a szuró fájdalmat, melyet az szívére gyakorolt.

— Vissza fog jönni! — mondá önmagában.
És igaza volt. A szegény ifju Párisban a foglalkozásban sem tudott semmi szorakozást találni és elutazása után nyolcz nappal ismét visszaindult Manervillebe, nem törődve többé sem állásával, sem a képviselőséggel, hanem egyedül Ghilaine édesen álmodozó szemeire gondolt, melyek szüntelenül előtte tündökölték.

Aztán, miként az emberi szív mindig okokat keres, melyekkel elozzlassa révedezéseit, ő is bölcsnek hívén magát, így okoskodott:

— Tőle távol ezer ábrándba mertlők, s nagyobbban képzelem a veszélyt, mint a mekkora a valóságban. Az é közelében bizonyára kisebbnek fogom látni az örvényt, mely minket elválaszt. A legnagyobb baj az, hogy atyja gyűlöl engem. És csak ez hidegit el, hogy őt viszontlássam.

pontra helyezkedve, igyekeznek a nagyban termelést és értékesítést gazdaságaikba behozni.

Mint a kiállítók névsorából látható, a kiállításon a nagyüzemi hazai gyümölcs- és zöldségtermelésen kívül résztvettek a kiállításban Ausztriának majdnem összes tartományai; Németország és Belgium is érdekes terményeikkel, úgy hogy a kiállítás méltán nevezhető nemzetközinek.

E kiállítás a nagyobb városi és külföldi gyümölcs-fogyasztó közönséget jó és biztos eladási forrásra fogja vezetni, mire annál is inkább szükség van, miután nálunk a gyümölcseladás még nincsen rendszeresen szervezve.

A kiállított tárgyak 4 osztályra oszthatók, melyek közül az I. osztály a friss gyümölcsöt, a II. osztály a zöldségféléket, a III. osztály a feldolgozott gyümölcs- és zöldségféléket és végül a IV. osztály az aszaló kiegészítőket, kertészeti eszközöket és irodalmi termékeket foglalja magában.

A jurszabályzat értelmében ezen kiállításon a következő kitüntetések ítélhetők meg:

1. Öt nagy díszoklevél tekintet nélkül a hazai vagy külföldi kiállítókra.
2. Három nagy díszoklevél, csupán a hazai kiállítók részére.
3. Kiállítási nagyeremek.
4. Közreműködési érmék.

Ezeket kivül az országos kiállítási bizottság részéről a következő tisztelet- és pénzdíjak engedélyeztettek:

1. Egy nagy tiszteletdíj (a kiállításon vásárolt műtárgy 300 frank értékben).
2. Két db 300 frankos pénz-díj 600 frank értékben.
3. Három darab 200 frankos pénz-díj 600 frank értékben.
4. Két db 150 frankos pénz-díj 300 frank értékben. Összesen 2000 frank aranyban.

LEVELEZÉS.

Alsó-Detrehem, 1885. okt. 21.

— A református hívek szervezkedése. — Templomépítés. —

Ugy hiszem nem lesz érdektelen a „Közérdek“ t. olvasói előtt, ha azon üdvös mozgalomról, melyet az alsó- és felsődetreheimi magyarság saját vallásbéli és magyar nemzetisége megővése és fenntartása érdekében főleg az újabb időben kifejtett, rövid ismertetést nyújtok. Mielőtt azonban ezt tenném, legyen szabad a multia visszatekintve fölemlítenem, hogy a két Detreheimben 1848. előtt a magyarság az oláhok felett túlsúlyban volt. Vagyoson és előkelő magyar birtokosoknak volt a két község otthona. Volt egyházi nemessége, magyar nemzetiségéhez ragaszkodó köz földműves osztálya, virágzó ref. egyházközsége. Az 1848. és 49-ik évek viharos eseményei a nagybirtokosságot innen menekülésre kényszerítették, hova mai napig sem költözött többé vissza. A kisebb birtokosok is lassanként kipusztultak a magyar birtokos nemesség kipusztulásával a ref. egyházközség is megszűnt ott létezni. Ennek természetes következménye a lett, hogy a gondozás és támasz nélkül maradt magyar parasztság eloláhosodásnak indult. Az eloláhosodás oly rohamos gyorsasággal haladt előre, hogy méltán lehetett attól tartani, miszerint a két Detreheimben a magyar szó rövid idő alatt teljesen

és ezen szép okoskodás következtében, a böles ifju, Roger Emmanuel, a gróf nem kis bosszúságára, de Ghilaine nagy öröme, ismét visszatért Manervillebe.

Szobájának ablakában kihajolva, mint szép időben a troubadourok, Ghilaine látta távolból a gyorskocsit — mert vasút nem volt még Manervilleig — melyen felismerte Roger elmosódó alakját is.

Ghilaine ismét ámitgatta magát. Hogy kedélyét eddig az öröm elhagyta, azt veté okul, hogy gyöngékedett — és ismeretlen, de édes örömmel álmodozott tovább — mert sejtette, hogy az ifju orvos érte tért vissza.

A választás ideje közelgetvén, a gróf egyre többet dolgozott.

Roger feledni látszott a politikát, e helyett egy figyelemre méltó orvosi könyvet tett közzé, mely mellett Riviere, őszinte bálmulatában, egész dicsbeszédet tartott, midőn a gróf megtámadta azt.

— De én biztosítom önt — folytató az öreg orvos — hogy ez ifju nagyon sokra fogja vinni; ő orvos és sebész is egyszerre.

— Jobb is volna, ha azok mellett maradna s nem gyujtáná lángra az egész helységet.

A valóságos tény pedig csak annyi volt, hogy Rogert mindenki becsülte. A szegényeket előnyben részesíté a gazdagok felett, a rendelvény megírásánál nem tekintve a pénz összegére; és ezt nem tette, hogy pártfogókat szerezzen magának, de tette azért, mert jót tenni boldogsága volt, ép oly természetesen tudott jót tenni, mint sok mások rosszat.

A gróf névnapja alkalmából minden évben fényes ünnepélyt szokott rendezni, és ezen a napon a hajdani vígság tért ismét vissza a kastélyba. Manerville előkelőbb lakói mind hivatalosak voltak; este folyt a tánc a pázsiton a fákra függesztett lámpák világa mellett.

Roger orvost a gróf szándékosan nem hívta meg, mi miatt többan csodálkoztak. Ghilainenek is rászul esett ez; de nem mervén semmit sem szólni, migraineről pa-

és végleg elnémul s csak az egykor szép uri lakos és az elpusztult ref. templom romjai fogják hirdetni még egyideig, hogy a két Detreheim, ott a Mezőség szélén, valaha virágzó magyar telep volt.

Ezen rohamos pusztulásunk szemlélése fájdalmas megütődést szült a környék nagyon is megritkult jobb módú magyar birtokosai egyrésztnek lelkében. Átlátták, hogy itt tenni kell fajunk megmentése érdekében sokat és gyorsan. Ez irányban az első intézkedés a volt, hogy M.-Csánban ref. anyaegyházat szerveztek s ezen újonnan szervezett anyaegyházhoz csatolták a két Detreheimet, mint leányegyházakat. — Ezen intézkedés folytán annyi el lett érve, hogy a m.-csáni ref. lelkész olykor-olykor ájtott Alsó-Detrehembe. Itt az őseik vallásos hitéhez valamennyire meg ragaszkodó magyar híveket összegyűjtötte s a vallásos oktatás és pásztorális felügyeletben, a mennyire lehetséges volt, részesítette.

A csáni egyház új életre keltésének érdeme határozottan mélt. Tiszta Lászlót illeti. Ő járt, ő fáradozott, hogy azon egyházközség romjaiból új életre támadjon. Üdvös tevékenységének s hálás elismerésre méltó áldozatkész-ségének ohajtott jó eredménye meg is lett, mert M.-Csánban ma egy eléggé életrelvő kis anyaegyházközségünk áll fenn, mely az azon környéken még létező magyar ref. vallású híveinknek a további pusztulástól való megővése körül jelentékeny érdemet szerzett magának.

A két detreheimi magyarság megmentésére, illetőleg visszamagyarosítására a csáni egyház szervezése nem bizonyult elégséges hatályú intézkedésnek. Az ottani viszonyok ismeretesek átlátták, miként itt anyaegyházra kell szervezni bármekkora áldozattal is, melyhez mint leányegyház csatoltassék a szomszéd K o o k is. Csakhogy ennek keresztülvitele nem volt ám könnyű feladat ott, hol a tevékenység sulya és az áldozathozatal szükségessége csak alig egy-két ottani birtokos vállaira nehezült.

Ezelőtt 15 évvel Alsó-Detrehemben megtelepszik Bornemissza József. Ott nagy birtokot vesz haszonbérbe s saját meglévő kis birtokát is növelni kezdi. Ottani magyarságunk mélyen elszomorító helyzete méltó megütődést és szomorúságot ébresztett lelkében s már elején elhatározta, hogy bármi áldozatába és küzdelmébe kerüljön is, addig nem nyugszik, míg Alsó-Detrehemben ref. templomot nem épít s a két Detreheim ref. vallású híveiből egy anyaegyházat nem szervez. Közreműködésre felkérte és megnyerte báró Kemény Domokos detreheimi és Szentkirályi Géza koki nagybirtokosokat.

Az új egyház szervezés fáradságos előmunkálatai azonnal kezdetüket is vették. Megkezdett az alapgyűlés, melyből templomot építeni, harangokat beszerezni s egy leviát fizetni lehessen.

Addig is, míg ez az alap adakozás, szorgalmi uton megszerezhető, Bornemissza templomozási czélokra felajánlotta saját házáat, az uraslatát minden szükségessé- kel ellátta. Kik magukat Alsó- és Felső-Detrehemben még magyaroknak tartották és ref. valláson lévőnek vallották, azokat összeírta; ő és fiai lelkőben a vallásos hitet s őseik nemzetiségéhez való visszatérés elhatározását s ezen nemzet családtetéséhez való tartozás gondolatát tanításai, buzditásai által hathatósan ébren tartták. — Felügyelt,

naszkodott s szobájában maradt, nem akarva résztvenni az ünnepélyen.

Roger teljesen megértette a rajta elkövetet méltatlan-ságot. Ők megvetnek engem — mondotta fájjalommal ma-gában, azt hiva, hogy talán Ghilaine is osztozik atyja gyűlöletében. De jól van, majd meg fogjuk látni! Ők har-czot kívánnak, legyen hát harez halálra! Oh ők nem tar-tanak méltónak maguk közé! De meg fogom mutatni az ellenkezőt.

Egy hét mulva Manerville szegletein nagy kifüggesz-tett plakátok hirdették, hogy vasárnap a tanásteremben, dr. R. E. által „Az ember jogai“ fölött értekezlet fog tartani. A kezdőbetűk világosan Roger Emmanuel árulták el. Az ifju orvos „Az ember jogai“ mellett egész enthuri-annust érzett lelkében. Mily erőlyllyel fogja majd védeni az egyenlőséget! Érezte, hogy oly nagy a lelkesültség szívében, minő soha sem volt a mai napig. Győzni akart.

— Tudom, hogy szerelmét soha sem fogom birni; de azt nem akarom, hogy megvessen, mint atyja, meg fogja tudni azért, hogy ki vagyok én. Inkább legyen gyű-lött, mint megvetett.

Es páratlan bátorsággal, haragtól mámorosan lépett be a kitűzött napon, két órákor a tanásház nagytermébe.

Az emelvény elő volt már készítve s zajos tömeg nyomult előre.

Midőn fölállott, kevés sáppadság futotta el arcát, a csend helyreállott.

Néhány egyszerű és hazafias szó után az egész terem meg volt hódítva; hangja váltakozva hol nyájas volt, hol pedig haragba csapott át, szenvedélyesen fejtegetve, hogy minden embernek egy értelme és egy akarata van, hogy a törvény előtt egyenlők vagyunk mindnyájan, ugyanazon vör foly ereinkben, hogy az ellenséggel szemben is mindnyájan testvérek vagyunk.

Hirtelen éles, rikácsoló kiáltás zavarta meg a szónok beszédét. A gróf hangja volt, ki az első rangbeliek közül volt jelen az értekezleten. Előjogainak megtámadóját düh-

hogy a ref. vallású eloláhosodott szülők gyermekei ref. pap által kereszteltessenek meg, halottjaik ref. pap által temettessenek el s a konfirmálandók a ref. egyház hit-elvei szerinti vallásos oktatásban részesíttessenek.

A jó igyekezetnek megett a jó eredménye, meny-nyiben ott, hol ezelőtt tizenöt évvel alig volt pár magyar ember, ki valamit még tudott magyarul s magát a ref. egyházhöz tartozónak tekintette, — ma már 80 lélek valja magát önéreztetesen magyarnak és kálmínistának.

Az időközben keresztül vitt tagosítás alkalmával a birtokosok, közöttük b. Kemény Domokos, saját birtokuk területéből önkéntesen jelentékeny területű birtokrészt ajánlottak fel papi kanonikául és iskolai czélokra, mely birtokrész alkalmas helyen külön is szakítottat és az aján-dékozók czéljaik szerinti felhasználásra készen állt. Szor-galmi uton folyton növeltetette a templomépítés és harang-beszerezési alap is annyira, hogy 1884-ben két harang vételárral be is szerzetetett s egy ideiglenes toronyba el is lettek helyezve. — Mikor a hívek harangjaikat meg-szólalni hallották és tudták, hogy ezek az övéik, leirha-tatlan édes öröm töltö el szívüket. Érezték, hogy ezek megszólalása magyar nemzetiségük és elődeik hitére nézve, melyhez ők visszatértek, egy jobb kor közeledtének elő-hírőke.

A detreheimiek szívós kitartása és dicséretes törek-vése magára vonta az állandó igazgató tanács figyelmét és elismerését is s egy. e folyó év elején tartott ülésében kimondotta, hogy a detreheimi papi fizetéshez az egyház-kerület közalapjának pénzteréből 120 frt évi segélyvel fog járulni. — Ugyanazon évben b. Kemény Domokos saját birtokterületéből, bent a faluban, egy jókora területet aján-dékozott, melyre a templom, papi lak és iskola felépít-hető legyen.

Bornemissza József egyházi gondnok folyó év tava-szán a nagyenyedi egyházmegyének Nagyenyeden meg-tartott rendes közgyűléséhez a detreheimi presbitérium nevében az építendő templom szabályszerű tervrajzát nyújtja be és kéri annak elfogadását és jóváhagyását, mert ő — gyomond — a templomot még ez évben fel akarja építtetni, miután nem tudja meddig él s szeretné, hogy a templomot felépítve lássa. Az építés költségei 2 ezer két és háromszáz forintra voltak előirányozva, ide nem számítva a porondot és más, a hívek által nyújtandó munka értékét, mely a fenn irt készpénz kiadás értékét elérte, ha felül nem multa.

A közgyűlésnek Bornemisszához intézett azon kér-désére: miből fogják a templomépítés költségeit fedezni, miután annak keresztülvitelére elégséges pénzmel még nem rendelkeznek, — B. azt felelte: „a közgyűlés adja csak meg az engedélyt, mert a hiányzó összeg beszerzésére irányzott törekvésükben meg fogja őket segíteni a jó isten. az meg lesz.“

Közgyűlés a tervrajzot jóváhagyás végett meleg aján-lata kíséretében ugyanazon ülésből a mélt. ig. tanáshoz fel is terjesztette. — A templomépítés munkája azonnal folyamatba indult és oly rohamos gyorsasággal haladt előre, hogy ez év augusztus havában a díszes kis templom már földel alatt állott s ma már annak kisdéd toronyában el-vannak helyezve a harangok s belsejében be vannak ren-

ben nem tudta miképpen szakítsa félbe. Nem lévén képes beszédében megakadályozni, csak mormogott haragjában.

Az összes jelenlevők pedig elragadtatva a szónok heves szavai által, teljesen levertetve látták a gróft, ki másodizben is felkiáltva eltávozott.

A tapsvihar és éljenzés azt bizonyította, hogy Roger győzedelmeskedett.

Mégis midőn leszállott az emelvényről, még mindig nyomta valami nehézség lelkét. Nem volt boldog győzel-mének daczára sem; és este, midőn minden elcsendesült, kibolyongott az utcára. Elhagyta lakását, tolvajként som-polygott a kastély felé.

Egy ugrással áthatolt a kerítésen; legyőzhetetlen erő, varázs vezette lépteit a park felé. Jól tudta, hogy életvére játszik, mert ha véletlenül a gróf ott találja, bizonyára megöli, mint egy kutyát, tolvajszaggal és betöréssel vádolva. De mit bánta ő; az első emeleten még világosság volt; sejtette, hogy a Ghilaine szobája van ott s ujjaiával csók-kokat hintett az éjbe — suttogva: Szeretlek!

A grófnak leggyűlöltebb ellensége ott álmodozott a hold fényénél az erkély alatt.

Ghilaine ezalatt gondolataiba mélyedett:

— Mily elragadó lehetett, midőn ezeket mondá! És emlékében ismét visszaidézett mindent, a mit atyja bosszú állapotában elmondott neki. Van bátorsága — gondolta magában. Mily szép és fölemelő gondolatok! Igaza van, az a nemesség, melyet a ezim kölcsönöz nem lehet nagyobb, mint a szívé.

Az ifju orvos átgondolva vakmerő tettét, megszőgyenlé önmagától magát s elmenekülésre gondolt.

Az éj leplevel elfűdött rózsák átható és édes illatot árasztottak szét, melyekből Roger lázasan egy kisdéd csok-rot kötött s csókjaival halmazta el, földobta a Ghilaine ablakához, hol fennmaradt, mintha a szerelem istennője akarta volna így.

(Folytatás köv.)

deze a padok is. Szó-csödtésére és várja a éltőkön Bornemissza J. természetben nyújtott jóval magasabb értéke-rei az építkezés folya-rondot és más, az épa-e mellett készpénz ki-folyton nyitva állott s-tént fennakadás.

A vallásos burz-gyönyörű példáját nyil-ségemnek ismertem. kik a vallás és a mag-tesznek és áldoznak, áldozott Erdély azon-e inkább pusztulásnak i-mának gát emeltesék az ily érdemet méltá-

A görög

Rudolf trónörökő-kivül érdekes tartam-dus eredményt mutat-nemcsak ezen a vadás-ban is ritkán akad p-farkas lövett. A löv-összesen 26 medvét állat nem volt megta-lóvós. E mellett teki-száma szintén kisebb és Ottó főherczgek, tek részt a vadászato-megleőbb, ha elgon-dászatidő legalább 5-nagyobb eredmény, s-lehetett érne: 26 me-

Ez a rendkívül mindenesetre a pomp-mérő déltajt árnyéka-egyik-másik vadász a-a medvék ily nagy-melletti völgyben, az-ki, hogy az idén a h-mig a fiatal erdővel-nem csak igen sok m-mit a medvék tudval-kedvelnek. A vadászta-gyűlt össze a kastély-praktikus vadászöltöz-denike szabásra, szin-A reggelit a nagy ét-tott rendszeren 20 pe-sága szerint théat va-— A pompás négyes-idén lehetett itt ily-ugyanis három, báró-négyes fogatot, br. B-számára négy saját n-volt magukkal; — a-nult ki a vadászati-használni lehetett. A-a furfangos, ügyes Si-várta a vadászokat. I-apró havasi lovakra —hozza magával — s-lokon, havasi völgyte-erdőszél felé, a mely-értek el. Itt a társasa-csendben ember em-l-hajtókerület belsejébe-dig a csapat élén ha-dászokat.

Medvedvadászato-tezik s csak a vadás-birnak kevesebb chas-tént, hogy az egyes-maradt úgy, hogy a va-ugyan, de egymást t-terület némileg kor-volt, alig alkothat m-és izgalomról, mely-40—80 percig is, r-nek s ott lehető le-szorgosan figyelve ar-nak előre.

A hajtók vezet-kezdésére, mire a hajt-körtök s a hajtás me-lázott hajtók előreny-oly lármát és zajt es-olykor megtörtént a-hajtás kezdetekor kij-a mazokkat, melyek-lánczot. Igazságtani, nyire közeledtek volt

deze a padok is. Szóval a templom készen áll isten dicsőítésére és várja a felszentelést. — A mivel a hívek, élőkön Bornemissza Józseffel, ezen építkezés költségeihez természetben nyújtott munkával járultak, az 2000 frtnál jóval magasabb értéket képvisel. Bornemissza igaz szekerai az építkezés folyama alatt folyton szállították a porondot és más, az építkezéshez szükséges anyagokat, e mellett készpénz kiadások fedezésére saját tárczája is folyton nyitva állott s a munkadíj fedezésében nem történt fennakadás.

A vallásos buzgóságnak és áldozatkészségnek eme gyönyörű példáját nyilvánosan felmutatni kedves kötelességemnek ismertem. Szükséges dolog, hogy azok nevei, kik a vallás és a magyar nemzetiség érdekében annyit tesznek és áldoznak, mennyit Bornemissza József tett és áldozott Erdély azon egyik pontján, hol a magyarság leginkább pusztulásnak indult, ezen pusztulás további folyamának gát emeltessek, a közönség azon része előtt, mely az ily érdemet méltányolni tudja, ismeretesebb legyenek.

Mezőség.

A görgényi vadászatok.

Rudolf trónörökös idején medvevadászatai, öt napi rendkívül érdekes tartam után f. hó 18-án véget értek s oly dúd eredménnyel mutatnak fel, a minőnek ily rövid idő alatt nemesak ezen a vadászterületen, hanem még Oroszországban is ritkán akad párja. Öt nap alatt 19 medve és 2 farkas lövett. A lövések is meglepően jól estek, mert összesen 26 medvét vertek fel, a mely számból 3 sebesült állat nem volt megtalálható és csak 4-re történt hibás lövés. E mellett tekintetbe kell venni, hogy a vadászok száma szintén kisebb volt a rendesnél, minthogy Ferencz és Ottó főherczegek, valamint Koburg herczeg nem vehettek részt a vadászatokban. A kedvező eredmény annál meglepőbb, ha elgondoljuk, hogy korábbi években a vadászati idő legalább 5—6 hétre terjedt ki és hogy a legnagyobb eredmény, a mit ily hosszú vadászidő alatt el lehetett érni: 26 medve volt.

Ez a rendkívül kedvező vadászeredmény első sorban mindenesetre a pompás időjárásnak tulajdonítható; a hőmérő déltáj árnyékban 22—25° R-t mutatott úgy, hogy egyik-másik vadász állásán ledobta kabátját is. — Hogy a medvék ily nagy számban gyűltek össze a Görgény melletti völgyben, azon ritka körülményből magyarázható ki, hogy az idén a havasokon sehol se termett bükkmakk, míg a fiatal erdővel és cizherrel sűrűn benőtt lankásokon nem csak igen sok makk, hanem gyümölcs is ermett, a mit a medvék tudvalevőleg nyalánkság gyanánt nagyon kedvelnek. A vadásztársaság mindennap reggeli fél 7 órakor gyűlt össze a kastélyudvaron, az urak mindnyájan igen praktikus vadásztölvényekben, a melyeknek azonban mindenike szabásra, színre és szövetre nézve specialitás volt. A reggelit a nagy étteremben költötték el, a mi alig tartott rendesen 20 perczig; reggeliro a vendégek kívánsága szerint théat vagy kávé és friss pecsenyét adtak fel. — A pompás négyes fogatokon, a melyeket először az idén lehetett itt ily nagy számban látni — gróf Teleki ugyanis három, báró Kemény és gróf Bethlen egy-egy négyes fogatot, br. Bornemissza Andor pedig homokfutója számára négy saját nevelésű szép fiatal hamoslovat hoztak volt magukkal; — a társaság rendesen sebes vágatva vonult ki a vadászati színhelyére, a mig t. i. a kocsikat használni lehetett. A hegyek tövében a 70 éves Nikita és a furfangos, ügyes Simeon vezetése alatt álló 60—70 hajtó várta a vadászokat. Itt a társaság tagjai felkerekedtek az apró havasi lovakra — Frigyes főherczeg saját erős ponyját hozta magával — s elindultak fölfelé meredek hegyoldalon, havasi völgyteknőkön és mocsárokon keresztül az erdőszél felé, a melyet rendesen egy vagy másfél óra alatt értek el. Itt a társaság leszállva a lovakról, a legnagyobb csendben ember ember után haladva benyomult az illető hajtókertlet belsejébe. Gróf Teleki, a ki a hajtókkal mindig a csapat élén haladt, helyhez érve felállította a vadászokat.

Medvevadászaton jobb vagy rosszabb állás nem létezik s csak a vadászlánc két szárnyán levő vadászok bírnak kevesebb chance-szal. A felállítás oly módon történt, hogy az egyes lövések közt 40—50 lépésnyi tér maradt úgy, hogy a vadászok egymással contactusban voltak ugyan, de egymást többnyire nem láthatták, a mi a lövőterületet némileg korlátozta. A ki hasonló vadászaton nem volt, alig alkothat magának fogalmat azon érdeklődésről és izgalomról, mely a vadászon erőt vesz. Gyakran eltart 40—50 perczig is, míg a hajtók a hegyoldal tövébe érnek s ott lehető legnagyobb csendben elhelyezkednek szorgosan figyelve arra, hogy egyenes vonalban hatoljanak előre.

A hajtók vezetője éles fittyel ad jelt a hajtás megkezdésére, mire a hajtólánc végén is megszólalnak az erdei körtők s a hajtás megindul. A most már kitűnően iskolázott hajtók előrenyomulva a legkülönbözőbb hangokon oly lármát és zajt esapnak, hogy minden vadat felvernek, Olykor megtörtént ugyan, hogy egy-egy medve már a hajtás kezdetekor kijött, de többnyire csak akkor lehetett a maczkókat, melyek majd mindig észrevették a vadászláncot, kiugrasztani, mikor a hajtók már 50—60 lépésnyire közeledtek volt a vadászláncához. A többi vad, neve-

zetesen számos róka, borz és madár rendszeren mindig ellant azonnal a hajtás kezdete után. Két vadkan a vadászati első napjaiban megsebesítették, de nem volt megtalálható; a sok farkas közül, a mik nagy károkat okoznak, kettő került gyepre. Az avar és cizheres zörgése már nagy távolságra kivehető s miután soha sem lehet tudni, hogy a medve hol fordul meg, a vadászok feszültsége és izgatottsága pillanatról-pillanatra fokozódik. A vadászok többnyire egyedül állanak lövéseiknél s rendszeren két fegyverrel vannak ellátva; ezek kitűnő damaszt-duplák, melyeknek egyik csőve vont, másik pedig sima furatu s részint express, részint robbanó golyóra van töltve.

A két fegyver egyikét több vadász göbécselel tölti, hogy a fegyvert közeli lövésre használhassa. Br. Kemény esete, a ki egyhuzamban összes történeteit ellötte volt, bebizonyította egyébiránt, hogy a vadásznak 8—10 lövésre is készen kell lennie. Nehány ur vadászati elvitte magával a lövésszára. A trónörökös öreg hű komornyikja Beck, a ki régebben ő felségét is kísérte vadászataira, itt is mindig jelen volt mint vadász s másodnap egy jól irányított lövéssel egy medvét terített le, a mely különben oldalvást kitört volna a hajtásból; 18-án pedig a trónörökös egy másik vadása — Vodiczka — egyetlen egy lövéssel lőtt le egy medvét, mely az eddig Görgényben lőtt medvék legnagyobbjában bizonyult, minthogy kibontva s kitisztítva 191 kilogrammot nyomott.

A vadászszerecsene ezuttal egyáltalában minden résztvevőnek kedvezett. Maga a trónörökös három medvét ejtett el s egy negyediket, a melyet megsebesített volt, gr. Károlyi Istvánnak ítélte oda. Csak Frigyes főherczegnél és Bethlen grófnál nem került medve a cső elé. A vadásznak nagyon jól ki kell az alkalmat zsákmányolni, ha boldogulni akar, s a golyónak okvetlenül nemes részeket kell találnia, mert a medve roppant szívós életerejénél fogva, a czombjába vagy lapoczkájába furódott golyót fel sem veszi, hanem menekül, ha lehetséges, mancsaival sarat nyomkod sebére s legtöbb esetben ki is gyógyul.

Ez is a magyarázata annak, hogy azok a sebesült medvék, melyek a lövésre nem maradtak leterítve, egyetlen egy kivétellel nem voltak többé megtalálhatók, habár vérszót nem lehetett látni. Így történt meg az is, hogy a harmadik hajtás alkalmával a trónörökös lövésszára nem a trónörökös, hanem vadása jutott lövéshez, minthogy a trónörökös egy előbbi hajtás alkalmával megsebesült medve vérvonait személyesen akarta követni, látni ohajván, hogy miképen viselkedik az állat oly súlyos sebbel; ez alatt azonban megindult a harmadik hajtás és a trónörökös lövésszára odaállították ő felségének vadászát. Egyébiránt a vadászoknak nagyon ügyelniök kellett, vajjon nem jön-e medve a másik oldalról, a mint ezuttal ez két ízben is történt, minthogy ily gazdag vadászterületen a zajtól megriadt medvék a hajtással ellenkező oldalról is jöhetnek.

Rendszeren a második hajtás után az erdőben reggelire telepedett a társaság; két kosárban hideg pecsenyét, bordeaux-it és vizet hoztak ki s a poharakon kívül egyéb asztalnemű reggelinél nem fordult elő és a vadászok vadászkecsiket használták falatozás közben. A hajtók hozzáálltak szalonnájukhoz, a mely fizetésükön kívül naponta kijárt nekik. Reggelizés közben a társalgás főtárgyat természetesen a vadászati képezte. Ha az első hajtásoknál a társaságnak sikerült medvét elejteni, mindig lovas hírvívó küldetett a kastélyba a trónörököséhez.

Stefánia trónörökösnek napközben a park egyik kecses, árnyas pontján rajzálással foglalkozott. Délelőtt a fenséges asszony rendszeren sétakocsizást tett, azután pedig levelezéseit intézte el, minthogy a posta — jöllehet a gyorsvonat csak éjjel után indul Marosvásárhelyről — már délutáni egy óra előtt indították Görgényről. A sürgönyforgalom igen élénk volt, s Rudolf trónörökös ő felségének mindennap jelentette a vadászati eredményét. A távirad-hivatal, Debreczenből ideküldött két derék tisztviselőjével, gyorsan s pontosan megfelelt feladatának.

A vadásztársaság minden este a kastély előtt összegyülekezett lakosság lelkes üdvözlései által fogadtatva tért vissza a kastélyba s egy órával később ebédhez ült. Az asztalnál nem volt 16 személynél többre hely. Az idén először nyitottak meg az étterem mellett egy dohányzó termet gyülekezési helyiségül; e terem dusan díszítve van vadász-zsákmányjelekkel, a melyek mind ebből az évből valók, köztük a szép medve is, a melyet a trónörökös Gömörmegyében lőtt.

A terem falait Melka néhány vadászkepe ékesíti szénrajzokban, melyeken néhány vadász és vadívó sikerült alakja vonta magára a figyelmet.

Mihelyt a társaság együtt van — az urak mindnyájan közönséges utöltönyben — megjelenik a trónörökös-pár s mindnyájan átmennek az étterembe.

A középső széklet a trónörökösnek foglalja el, kinek jobbján mindig Frigyes főherczeg, e mellett Pálffy grófnő ült. A trónörökös neje balján foglalt helyet míg a trónörökös mellett levő hely mindennap más-más vendégnek engedtetett át. A trónörökösével szemközt gr. Bombelles ült az asztalnál, kitől jobbra és balra mindennap más két ur foglalt helyet. A menu mindig rendkívül gazdag volt, ital azonban feltűnően kevés fogyott; előbb sör, azután pedig behűtött pezsgő Mosel-bor adatott fel. Ebéd közben, a mely soha sem tartott tovább egy óránál, élénk társalgás

fejlődött ki, mialatt az étterem előtt Salamon cigány zenekara játszott rendszeren magyar nótákat. A kávé, melyet ha kívánták, a vendégek törökösen elkészítve is kaphattak, a dohányzóteremben költötte el a társaság, a hol likőrökön kívül pezsgővel és cognac-kal is szolgáltak.

Félőrai élénk társalgás után az urak magukhoz vették vadászkecsiket s lementek a parkba a „vadásztorhoz“, a melyen a trónörökösnek is Pálffy grófnő kíséretében mindig jelen volt.

Az idén egyetlen nap sem telt el vadásztor nélkül. Sajátságos, hogy az idén lőtt medvék, kettő kivételével mind nőstények voltak. Gróf Teleki ezuttal a trónörökös-től egy ritka szépségű vadászkecsét kapott ajándékba; a fegyver vertezüstből való, s díszítve van mindazon állatok alakjaival, a melyekre gr. Teleki eddigelő vadászott; toledoi acélből készült pengéje gazdag véseteket mutat és ugyanaz, a melyet gróf Teleky évek előtt hozott volt a trónörökös számára.

A lakosság a szerencsés vadászeredmények nagyon örvend, minthogy a medvék — jöllehet a trónörökös minden kárt megtérít — az itteni lakosság rémei s még a jó fekvésű legelők használatát is megnehezítik, ehez még az is járul, hogy ezen vadászatok által sok pénz kerül az emberek közé. Itt azt remélik, hogy a trónörökös az idején vadászatok kitűnő eredménye által indítatva minden évben lejön Görgénybe medvevadászatra; annyi bizonyossá vált, hogy a medvevadászat Görgényen sokkal biztosabb és eredményesebb, mint Máramarosban, a hová azonban a trónörökös, ha onnan kedvező jelentések jönnek, a jövő évben hasonlóképp lerándul egy pár napra.

A vadásztor után a társaság ismét visszatért a dohányzó terembe, a hol thea mellett rendszeren 11-ig együtt maradtak. Miután a trónörökös a társaság előtt a jókora nagy vadásznaplóba a hajtások helyét és idejét a felhajtott és elejtett vadak nemét és számát, valamint több más részletet pontosan bejegyezte volt, a nem nagy terem egyik szögletében a trónörökös és Frigyes főherczeg köré csoportosultak, a hol igen élénk és érdekes társalgás fejlődött ki. Politikáról nagyon ritkán és nagyon kevés szót váltottak, minthogy a trónörökös már évekkal ezelőtt ép oly előzékeny, mint határozott módon éreztette hogy a politikai kérdéseknek bevonását a társalgásba mellőzni kívánja. Az idén sokat társalogtak a kiállításon annak sikeréről, valamint a nagy ethnographiai mű kiadásáról és közgazdasági kérdésekről. A terem másik sarkában játékasztal állott, a melynél Bethlen gróf, Jósika báró némely estén fáradoztak a trónörökösnek és Pálffy grófnő tizenkettes tarok titkaiba beavatni. A visszavonulásra a trónörökösnek adta meg a jelt, mire a vendégek elbucsuva, többnyire a kastélyon kívül levő lakásaikra távoztak.

„Nemzet.“

CSARNOK.

„Tanulmány uton.“

— Utazási karczolatok. —

III.

— Tisztelgés egy főherczegnő előtt. —

1885-ik évi július havának 11-ik napja emlékezetes marad előttem. Telve voltam mátt Bécs gyönyörűségével látni akartam, hogy vidéke e tekintetben is minő folytatását képezi. Laxenburgot kívántam látni rengeteg parkjával, sétányaival, tavával s ennek közepén levő ékes váracskájával. Tíz éve már, hogy a hatjtyukkal s más vízi szárnyasokkal népes, csónakokkal és sandelinokkal tarkázott tavának partján ülve vidáman tréfálkoztunk egy kellemes élénk gondolkodású, kissé különc barátommal, ki előtt oly kedves volt a német Musa s aki mult évben oly szerencsétlen véget ért Berlinben, a nagy porosz-német metropolisban. Akkor ki merte volna ezt csak gondolni is, midőn magasban röpdöső szelleme egyik tervet a másik után szötte a reménység szakszerű szálaival!

A déli vaspálya nagy indóháza már telve volt a „vidéket imádó“ n. é. közönség változatos jellegű és nemű tagjaival. Széles lépcsőzetten kell felsétálnunk, hogy a számos vonatot magában fogadó csarnokba jussunk. Vis à vis-m egy jó képű ifjú ember volt, ki szíves előzékenységgel magyarázgatott, míg Mödlingbe értünk, hol ugyan gyorsan kell igyekeznünk, hogy a Laxenburgba menő külön vonathoz eljussunk. Egyik vonat megy, másik jön gyors egymásutánban és egymás mellett a széles kettős vágányon, rakva-gyurva a friss falusi szellő után vágyódnak tömegével. Végre megérkezünk. A sárgára festett udvari épületekről hamar fel lehet ismerni a helyet, hova törekszünk s a széles előtérben egy burg dendarme udvariasan jelzi az irányt, merre indulhatunk, miután a fenséges trónörökös-pár most itt tartja udvarát. Hosszú sétányok tömkelegébe jutunk. Válasszuk a legszélesebbet, azon elérünk egy csinos kis kávéházhoz, hol tejet és vaját kaphatni s attól balra fordulva szemünkbe tűnik a nagy széles tó. Gondolások ajánlják szolgálataikat és bizony érdemes is elfozadni s körül csolnakázni a tavon, míg végre az angol stílyben épített váracskák kis kapujához érünk. A termék, lánczait rázó automatot rejtő börtönszoba stb. leírása részben felesleges, részben hosszadalmas is volna, s azért inkább elmondom,

hogyan szerencsés ért a kastélyhoz vezető úton. Egy hidon udvari esendő állott, kitől megkérdezvén, hogy ő fenségeik jelenleg hol tartózkodnak, azt a szíves figyelmetetést vettük, hogy ha egy kis türelemmel leszünk, megláthatjuk a szükséges trónörökös pár első szülöttjét, az alig 2 éves Erzsébet főhercegnőt séta útjában. — És csakugyan nem sokára — délután 5 óra 29 perczkor — felült egy kis csoport. Egy udvari szolga kis kocsit tolt, melyet 2 nő és felügyelő vett körül. A kis főhercegnő már távolból észrevett bennünket s midőn társaságunk levett kalappal köszöntötte, a legkedvesebb mosollyal emelte cseppinke ajkaihoz kis kacsóit s azokkal mindaddig köszönt, még hátra is fordulva, amíg a hosszú fasorban elment szemünk elől.

Mindnyájunkat meglepett a kellemes kékszámú, élénk vidám arcu kis főhercegnő magatartása, ki a kisdedek általános kifejezései mellett oly graciöse ült kis kocsijában, mintha már teljes tudatában lett volna, hogy a legtiszteltebb királynak s legszeretettebb királyúnak unokája s egy oly ifjú fejedelmi párnak gyermeke. Kikhez népek millióinak legszebb reményei fűződnek.

A sinai zenéről.

Sok tanulmány látott már napvilágot a sinaiak intézményei, törvényei, alkotásai és szokásai fölött, de zenéjük még eddig kevés figyelemben részesült, pedig a zene egyike azon legfontosabb elemeknek, amelyekből a népek gondolkodása, érzélete megismerhető.

A múlt évben Aalst-tól „Chinese Music” czim-mel beható tanulmány jelent meg, melynek velejét a következőkben kívánjuk közölni a „Revue internationale” legújabb füzete alapján.

Sinában, mint általában minden népnél, a mythosok korba vész a zene eredete; földalásait Fu-csi-nak tulajdonítják, a ki állítólag Kr. e. 2852-vel uralkodott. A görögök éppen ugy mint a sinaiak az emberi szenvedélyekre jelentő befolyást tulajdonítanak a zenének, s Platon és Konfucius egyként az államalkotás lényegesen kiegészítő részének tekintik. Sinai felfogás szerint a zene azt az öszhangot képviseli, a mely az ég, a föld s az ember között létezik. Huangti-cse országolása alatt, a ki Kr. e. 2697-vel uralkodott, a zene elvesztette ingadozó és határozatlan jellegét, határozott, állandó szabályoknak lett alávetve; a hangjegyet vette alapul, mely a hangokat szabatosan meghatározta, a közönségre félreismerhetetlen befolyást kezdett gyakorolni s a népnevelés és nemesítés eszközevé vált. Maguk a császárok is költöttek himnusokat s ezek egyikét, a melyet Sun-irt Kr. e. 2255-ben. Konfucius kitérő elragadtatással s bámulattal említi.

Minden sinai bölcs magasaltja a zenét a hangok kelleméért és öszhangjáért. De a régi időkre vonatkozó műveket Csi-Hung-ti Kr. e. 246-ban megsemmisítette. A Han dynastia alatt Kr. e. 206-ban, mely a régi bölcses tanulmányait nagy becsben tartotta, a zene új életre kelt, hála Csi-nek, a kinek családja emlékezetét meghaladó idő óta ápolta a művészetet, a mikor nem állott az még egyébből, mint a harangok hangjából s a dobosok pergetéséből. A következő királyi családok alatt azután folyton előbbre haladt a sinai zene, följutottak a régi műveket, hangszereket s új rendszereket találtak föl.

A jelenlegi dynastia legelső császárai és különösen Kung-hsi (Kr. u. 1662—1722) Csen-lung (1736—1796) éppenséggel elfoglaltsággal viselkedtek a zene fejlesztése iránt s e czélra a ceremóniák ministeriumában külön szakosztályt állítottak föl.

Huang-ti-t tekintik a lu nevű hangszer föltalálójának, a mely tizenkét bambuszszál szálból állott s ezek egy nyolczadnak tizenkét félhangját adták. E nádesövek mind egyenlő átmérőjűek, csupán hosszúságira nézve különbözőnek egymástól; az elsőnek hossza egy sinai láb (25 5 centim), a második az elsőnek 2/3-a, a harmadik a másodiknak 2/3-a, a negyedik a harmadiknak 2/3-a, az ötödik a negyediknek 2/3-a és így tovább a tizenkettödikig. Az egyes nádszárak hangja körülbelül e sorrendet alkotja: do, sol, re, la, mi, si, fa, diése, do, diése, sol, diése, re, diése, la, diése, fa. E nádszárakat idő folytán annyira tökéletesítették, hogy a nád helyett rezet, márványt használtak.

A Jin dynastia koráig (Kr. e. 1300) a sinaiak csupán öt hangjegyet használtak s ezek neve: kung, sang, csav, cso, ju, megfelelőleg ezeknek: do, sol, re, la, mi. A Csö dynastia uralkodásának elején (Kr. e. 1100) ezekhez csatolták a si-t és fa diése-t, a melyeket ok pien-kung és pien-csi-nek neveztek. Az egész hangsor tehát a következő volt: do, re, mi, fa, diése, sol, la, si, s ez meg is maradt a mi tizenegyedik századunkig. E korokban a mongolok elfoglalván a sinai birodalmat, átvittek oda az ok hangsorukat saját nevével s ez csakhamar általánosan használatossá lett. A sorrend ez volt: ho, vau, ji, sang, keon, tahih, kung, fau, liu, iu s ezek megfelelőek a következőknek: do, re, mi, fa, fa diése, sol, la, si, do, re. — A Ming dynastia után a jelenlegi a következő sorrendet állapította meg: do, re, mi, fa, sol, la, si, do, re. A gyakorlatban azonban nem igen alkalmaznak többet az öt első hangnál.

(Folyt. köv.)

VEGYES HIREK.

— Dr. Dárday Sándor képviselőnk pár napig körünkben mulatott; részt vett a város apahidi szüretén is.

— A folyó hó 28-án tartandó közgyűlés nem a legjobb időre esik. Szőlősgazdáink legtöbbször a szürettel van elfoglalva. Mintán azonban több választás is lesz, — e között pedig különösen a verespataki járás segédszolgabírói állomása figyelmet érdemel — reméljük, hogy a

gyors lefolyású gyűlésre a t. bizottsági tagok nagyobb számmal meg fognak jelenni. — A segédszolgabírói állomásra jelöltül Imreh Károly h. segédszolgabíró halljuk emlegetni, kit magunk is melegen ajánlunk a t. választók szíves bizodalnába.

— Jenei István Gyulafehérvár sz. kir. város kedélyességéről ismert főkapitánya állomásáról lemondván, nyugalmába lépett. Ki lesz helyettese? kíváncsiak vagyunk, mivel a nagy kiterjedésű Gyulafehérvárnak erős közv. tevékeny rendőrfőnökre nagy szüksége van.

— Necrológ. Magyargyermónostori idősb báró Kemény Domokos folyó hó 12-én Pusztakamaráson élete 79-dik évében esedékesen kimúlt. A megboldogult egyike volt a tudományos készségű erdélyi főuraknak, ki különösen a természettudományi szakok gyors fejlődését mindvégig a legnagyobb érdeklődéssel kísérte, hazánk szabadelvű fejlődésének fiatal korában egyik előharcosa, később szorgalmas munkása s élte fogytáig meleg barátja volt. A 61-diki országgyűlés alatt társadalmi úton, majd irodalmi téren nagy tevékenységet fejtett ki a végett, hogy a tervezett erdélyi, most már keleti vasut ezen országgrész érdekeinek megfelelőleg Brassónál, nem pedig az akkori német kormány részrehajló terve szerint Nagyszabennél kötéssék össze Romániával, s Galacot érintve Odessá kösse össze Budapesttel. Javaslatát csak részben valósult meg ugyan, de szerencsére a minket közvetlenül érdeklő része nem odatott meg érdekeink mellőzésevel. Tevékeny szellemét a korral járó testi erőtlenség sem volt képes megtörni s utolsó éveiben egész szenvedélyvel vetette magát a gymnózeszet tanulmányozására s e tárgyra vonatkozólag kötetekre menő feljegyzései maradtak hátra. — A kormánybizottság idejében mint kormánybiztos tanácsos nagy tevékenységet fejtett ki az erdélyi úthálózat fejlesztésében. A társas életben emberbecsülő, kellemes modoru. humoros elbeszélő volt s mindazoknak, kik vele valaha érintkeztek, osztatlan tisztelőtlen és szeretetben részesült. — Pihenjenek békével a hő keblű hazafiának, a valódi emberbarátnak nyugalmra tért porai!

— Nyilvános számolás-féle. Tisztelettel értesitem azon helybeli műpartoló urakat és hölgyeket, kik között e hó elején egy szorult helyzetbe jutott színész elutazásának megkönnyítése végett aláírási ívet közzétetni voltam bátor, hogy a gyűjtés eredménye 14 főt 70 kr. de az illető váratlanul eltávozott, mielőtt neki ez összeget kézbesíteni lehetett volna. A szíves adakozók belenyugvása reményében az összeget egyelőre a helybeli takarékpénztárba helyeztem s a betéti könyveket az aláírási ívvel együtt a műkedvelő társulat pénztárnokának adtam át, kinél azt az érdeklődők bármikor megtekinthetik. Nézetem szerint e kis összeget hason termeszett. de hihetőleg nem hasonlólag végződő esetekben kisebb segély nyújtásra lehetne fordítani. — Nagy-Enyed, 1885. október 20-án. Dr. Magyar Károly.

— A szüret bős. de nem éppen kitünő termést ad. Az asztali fajok 10—13, — a riesling 13—16 fokot mutat. Egy hectóliter ára 8—12 frt. Rieslingnél s fajboroknál 18—24 frt hectoliterenként.

— Az építő iparosok tanfolyama. Az állami középirtanodában a télen szünetelő építő iparosok, kőművesek, ácsok és kőfaragók számára rendezett tanfolyam folyó évi november hó 3-ik napján fog megnyitni. A tanfolyam négy téli félévre terjed s évenként november hó elejétől márczius hó végéig tart; e tanfolyamon az illető építő iparosok rendszeres szakkiképzést s annak sikeres bevégezése után jogérvényes kőműves mesteri bizonyítványt nyernek. Tanulóknak felvételnek a 14-ik életévet betöltött azon kőműves, ács és kőfaragó segédek, a kik folyékonyan olvasni, írni és számolni tudnak s legalább egy évig a gyakorlatban működtek. — A felvételre jelentkezők érkező bizonyítványt, továbbá főnökeiktől igazolványt tartoznak előmutatni arról, hogy mely idő óta működnek a gyakorlatban és melyik szakban dolgoznak. A beiratások az intézet helyiségében (VIII. ker. Főherczeg Sándor-tér 4. sz.) november hó 2-ik napjáig, a köznapokon este 6-tól 7-ig, a vasár- és ünnepnapokon pedig délelőtt 10 órától 12-ig tartatnak. — Budapest, 1885. okt. hóban. Az állami irtanoda igazgatósága.

— Piaczi árjegyzék. Nagy-Enyed, 1885. október hó 22-ről. Egy hectóliter tisztabuzza 5 frt 50 kr, rozs 3 frt 75 kr, eley buza 4 frt 75 kr, törökbuza 2 frt 75 kr, zab 2 frt — kr. Egy kiló marhahús 32 kr, sertésbús 36 kr, borjúbús 28 kr.

KÖZGAZDASÁG.

A szüret.

Az időjárásnak, mely mellett a szüretelést végzik, sokkal nagyobb befolyással van az eredmény minőségére, mint általában hiszik, tehát nem lehet a szőlősgazdára nézve közönyös szép vagy csunya időben küldi ki embereit a szőlőbe szüretelni. Mindenekelőtt a levegő nedvességét kell tekintetbe venni, minél szárazabb a levegő, annál jobb és megfordítva. Esős és ködös idő igen alkalmatlan és hátrányos a szüretre nézve. Sokan ugyan az ellenkezőt állítják, természetesen csak azok, a kik minél több bort ohaj-

tanak, nem törődve annak minőségével. E czéljokat esős időben érhetik el s e mellett megvan az az előnyük is, hogy nem bántja lelkiismeretüket az, hogy borukat vízzel kellett szaporítani, mert a természet maga jónak látta ezt helyettük végezni. A kinek főzéljait azonban minél jobb minőségű bor termelése képezi, az nem így gondolkodik.

Másodsorban a hőmérsékletet kell figyelembe venni a szüretnél, mert a mustra, illetőleg a borra ez is jelentékeny hatással van. Tudjuk, hogy a hőmérséklet öszszel rendkívül változik, hogy reggel, a munka kezdetén a hőmérő alig mutat 2—3 fok C-t, s délutánig a hőmérséklet néha 22 és több fokra emelkedik. Egészen fölösleges fejtgetni, hogy a hőmérséklet ilyen változása milyen hatással lehet a borra, ha a szüretet tekintet nélkül az időjárásra végzik. A must különböző erjedőképességgel kerül a pinczébe s ugyanabból a szőlőből és ugyanabból a fajból különböző bort kapnak. Nem ritkán a fagypontra alá is száll reggel a hőmérséklet s olyankor a szőlő tetemes részét megfagyva találjuk, mihez néha még az is járul, hogy a szőlő a kosárban is megfagy, ugy hogy meleg mustot kell ráönteni, hogy fölengedjen. Ilyen hideg időben a szüretet szintén nem czélszerű végezni.

Magas fokú hőmérsékletnél szüretelt szőlő gyorsan erjed, de azért még sem kell azt hinni, hogy ily viszonyok a borkészítésre mindig kedvezők. Ellenkezőleg, igen meleg napokon szüretelt szőlő dél körül a kádakban néha a leggondosabb kezeléssel is túlságosan felmelegszik, a mi különösen a vörös borokra nézve hátrányos, mert színtek vesztik s általában rozslú fejlődnek.

Nem jelentéktelen körülmény az is, hogy a szőlősgazda a szüretelést megbízható napszámokra bizhassa. Sok helyen s azt lehetne mondani általában, a szüretet bizonyos ünnepnapok tekintik, melynél az, hogy az emberek miként végzik a munkát, egész mellékes. Ez nagy baj, melyet legelőbb ott szabad tűrni, a hol silányabb természetű a szőlősgazda. A szőlősgazda érdekében áll továbbá az is, hogy a szüretelőket minél kevesebb szőlőt fogyasztassanak, és sokkal több haszna lesz a tulajdonosnak abból, ha munkáit napközben jó étellel bőven ellátja, mintha ki nem elégíti őket s arra utalja, hogy szőlőt egyenek. Némely bortermelő vidéken ezt már régebben belátták s a munkásoktól bizonyos ovadékok követelnek, arra az esetre, ha szőlőevésen érik őket. Finom szőlőknél még az is kifizeti magát, ha a tulajdonos minden 5—6 szüretelő mellé egy felügyelőt állít, a ki a szüretet szigoruan ellenőrzi.

A szüretelésnek annál nagyobb gondal kell történni, minél finomabbak a fajok, hogy minél kevesebb szem hulljon le stb. A finomabb, erősebb bőrt szőlőfajokat sokkal óvatosabban kell tehát a töről leszedni, mint a keményebb bőrtéket, mert könnyen felrepedeznek, a mi által sok must vesztet kérb. Rövid, vastag és keményszárú szőlőt éles késsel kell levágni, mert ha egyszerűen kézzel szakítják le, az erős rántás következtében a bogycok egy része le hull s öszszetapostatik. Legjobb e munkát alkalmas, éles ollóval végezni. A hol nagy veszteségektől lehet tartani, a szőlőtulajdonos se kiméljen költséget s maga szerezzze meg az ollókat.

Azonban a leguagyobb elővigyázat által sem akadályozható meg egészen az, hogy a szőlőszemek földre ne hulljanak. Ezeket gondosan össze kell szedni, még pedig erre alkalmas tüvel, mert pusztá kézzel sokszor lehetetlen. Szüretre könnyen kezelhető és hordozható edényeket szokás használni. A hol a szőlőből perszögort akarunk készíteni, ott a szőlőfűrtéket nem putonyokba, hanem kosarakba szedik, mert a bogycoknak sértetleneknek kell lenni.

Hogy a szüretnél nagy tisztaságnak kell uralkodni, az magától értetik, mert tisztátalan munka a legfinomabb fajok mustját és borát is elronthatja. E—s.

FELELŐS SZERKESZTŐSÉG;

DR. MAGYARI KÁROLY
SZILÁGYI FARKAS TÖRÖK BERTALAN
Kiadó-tulajdonos WOKÁL JÁNOS

Hirdetmény.

Van szerencsém a nagyérdemű közönség becses tudomására hozni, miként Nagy-Enyed városa piacán, közvetlen az Oberth-féle gyógyszerár szomszédságában fiók

MŰLISZTRAKTÁRT

állítottam, hol minden osztályu kitünő liszt- és kásafélék, lenese, borsó, mák nagyban és kicsinyben árusítatik.

Hogy a nagyérdemű közönség pártolását annál inkább kiérdemeljem, igyekeztem nemcsak az árak kitünőségével feltűnni, hanem az árakat is oly jutányosan állítottam meg, hogy bármely műmalmi liszt az enyémmel nem versenyezhet.

Becsés pártfogásukat kéri

KÖNIGES & COPONY,
brassai műmalomliszt forrártára.

3—4

Halot

(B.) A keresztelés év egy napját arra emlékezzenek a sorsgondoljanak azokra, sors szomorú mérték.

Évről-évre szap láncszemként kötve tal, melyben leéltük — melyben az éde környezet minket, ményeink, magasra Egy kis sirdomb jelen közt. Mindnyénék fájdalmas érzöldgömbnek azt a elenyésző kicsinyseg előtünk: egyszerű, dog világát.

Az özvegy, az meket vesztett szülata elfordul a mintól s reá irányul kinek — hitünk száraszt többé körünerzetet. Koszorozott fájdalom forró köntött mésegek világa géd fényét. Az elhasárguló lombosoraivretet képez.

Amit érez az nemzet nagy családunk felett örködötték életüket a gondjaik teljességénének, dicsőségén

TÁ

A kegy

Halottak napja. A csend és béke birgokat, koszorukat vívkedvesük sirhantját. Sietünk azon heleségét képviseli; hóronggyal — a milteazi; hol a végeztboldogot, boldogtalant. Belépve elvesztbármerre nézzünk, mvégenyészlet! . . .

A hideg özi snájáról a sárgult levársült lelélek a mil len keze ép oly kimpodrodnak a hantok ott lenn, kiknek ny

Oly jól esik itt szegénynek az a mialatt egyformán alussait okozta, szivét m a szegények korhadót az élet igazságát emelt egyszerű fakednagszerű márvány, hogy az enyészett örfény, csak egy hata. . . . A felkosz hantokon egymásutá